

Foto: Peter Prebil

zročata namišljeno srečo, ki je mladostniki ne prepoznajo. Ker lažje obvladujejo svoje življenje 's tipkami na računalniku', kot sami pravijo, jim uporaba družbenih omrežij ali igranje igrice nudita beg pred svetom, v katerem živijo. Ta svet nam prinaša tudi

težave in od nas pričakuje, da jih bomo rešili. Tudi zaradi majhne samozavesti oz. nizke samopodobe se mladostniki težko uprejo

Pravo znanje uporabe računalnika ni poznavanje družbenih omrežij in igranje igrice, ampak poznavanje programskega jezika, delovanja računalnika

temu navideznemu ugodju. Pravzaprav potrebujejo našo trdno voljo in prepričanje, da se lahko živi tudi drugače, da lahko srečo poiščemo tudi drugje, ne samo pred ekrani. Najprej jim moramo biti zgled. Potem jim moramo predočiti, kdaj bodo v življenju zmagovalci – ne takrat, ko bodo v igrici zmagali, nabrali veliko točk, ampak takrat, ko se bodo znali temu upreti. To ne pomeni, da je uporaba informacijske tehnologije prepovedana, ampak mora biti omejena in osmišljena. Starši jim jo moramo pomagati osmisliti, saj sami tega ne zmorejo. Če staršem to predstavlja izziv, potem se je v prvi vrsti treba z njim soočiti. Ne obupajmo, ampak se borimo. Vzemimo si čas, energijo in se opremimo s potrpežljivostjo, s katero

bomo pristopili do mladostnika in mu pomagali, da si bo znal sam postaviti omejitve, zato da bo lažje obvladoval svoje življenje. Tako mu pomagamo rasti v bolj odgovornega in srečnega človeka. Vsak problem lahko vzamemo kot izziv in ga obrnemo v človekov prid. Če nam je na pot poslano soočanje s težavami, ki nam jih ponuja uporaba sodobne tehnologije, jih moramo odrasli vzeti kot priložnost, da bomo otrokom in mladostnikom privzgojili odgovornost. To je priložnost za osebnostno rast mladih in ne nazadnje staršev in učiteljev – da probleme jemljemo kot izzive ter da nismo le pasivni in ne objokujemo svoje usode. S tega zornega kota vidim v prvi vrsti priložnost za pravi pristop nas, odraslih, da z otroki in mladostniki zgradimo odgovoren odnos, v katerem osmislimo primerno uporabo informacijske tehnologije, in ne odnos, v katerem nas bo tehnologija razdvajala, ker bo odrasle postavila na eno stran, mlade pa na drugo. V takem primeru bodo mladi razumeli, da smo odrasli proti napredku, oni pa se borijo zanj. Problem pa je v tem, kako znamo in želimo odrasli osmisliti, kaj nam v življenju predstavlja sodobno življenje, ter to sprejeti kot izziv in novo priložnost.

Vzgoja za ljubezen do domovine

■ **Branka Roškar**, prof. geografije in teologije, je učiteljica geografije na OŠ Radlje ob Dravi.

Globalizacija, hiter tehnološki razvoj in številne migracije silijo človeka, da se vse bolj zapira vase in postaja osamljen. Vzpodbuja se individualizem. Kdor ne pripada družbi, se zanj ne čuti odgovornega. Človek z narodno zavestjo misli na svojo skupnost, ji želi pripadati ter čuti odgovornost za sooblikovanje svojega okolja.

Ko človek gradi svojo družbo, svojo narodno identiteto, se zaveda svojih korenin, vrednot in kulture, najde tudi svoje mesto v širši družbi in svetu. Ker so to osnove, ki lahko izboljšajo zavedanje o skupnih evropskih vrednotah in so zapisane v 2. členu

Pogodbe o Evropski uniji (spoštovanje človekovega dostojanstva, svobode, demokracije, enakosti, pravne države in spoštovanje človekovih pravic ...), je *Svet Evropske unije* spodbudil razvijanje državljskih kompetenc kot eno izmed devetih pomembnih

ključnih veščin za vseživljenjsko učenje (Uradni list EU, 2016: 17). Razvoj državljskih kompetenc (veščin), ki predstavlja sposobnost, da ravnamo kot odgovorni državljani, temelji na razvoju treh temeljnih področij (Priporočilo Sveta EU, 2018: 7):

- znanja: poznavanje načel in pojmov ter vrednot demokratičnega državljanstva;
- odnosov: spoštovanje človekovih pravic in temeljnih načel demokracije;
- spretnosti: razvoj sposobnosti za učinkovito sodelovanje v družbi, kritično razmišljanje in celovito reševanje problemov.

Da se približamo smernicam, ki so podane na ravni Evropske unije, in lahko gradimo Evropo na skupnih temeljih in vrednotah, je potrebno zavedanje in poznavanje lastne biti, lastne kulture, dediščine, jezika, zgodovine ...

Domoljubje

Razvijanje pozitivnih čustev do domovine in države je treba vključiti že v razvoj mladih. S tem posameznik ustvari svoj odnos do skupnosti, v kateri odrasča. Seveda pa je domovinska vzgoja vzgoja za domoljubje (ljubezen do doma, domovine) in ne vzpodbujanje nacionalizma (prepričanje o večvrednosti lastnega naroda). Ker je bil pojem domoljubje v preteklosti velikokrat narobe interpretiran, se mu v šolskem prostoru pogosto izogibamo. Dosedanji projekti, ki so bili v Sloveniji izvedeni na področju aktivnega državljanstva, zlasti domoljubja, so bolj poudarjali področje državljske vzgoje, premalo pa domoljubno vzgojo mladih. Zelo malo je bilo tudi aktivnosti, ki bi kakor koli okrepile domoljubno zavest vseh akterjev, ki so aktivno vključeni v proces vzgoje in izobraževanja (ZRSS, 2013).

Z vzgojo pozitivnega odnosa do domovine in države bodo mladi odrasli v aktivne državljane, ki bodo v svetu branili vrednote, svobodo in človekove pravice. Čutili bodo pripadnost, spoštovanje, odgovornost ter soudeležnost pri razvoju družbe; sprva na področju svoje domovine, kasneje pa v skupnem evropskem prostoru.

Narodna identiteta in dediščina

Narodno identiteto posameznik razvije, ko spozna svojo zgodovino, kulturo, narodne običaje in položaj svojega naroda med ostalimi sosednjimi narodi. To je oblika samozavedanja in samospoštovanja. Kdor se ne spoštuje dovolj, vidi drugega kot grozno in se z njim primerja z zanižanjem njegove vrednosti (Kovšca v Šinkovec, 2019).

Slovenci smo številčno eden izmed manjših evropskih narodov, ki imamo privilegij imeti lastno državo. Številčno večji Katalonci, Galicijci, Škoti ... še zmeraj od časa do časa izrazijo svojo zahtevo po teritorialni samostojnosti v evropskem prostoru. Že iz tega preprostega razloga je prav, da kot na-

rod gradimo svojo identiteto. Alojz Kovšca izpostavi, da smo Slovenci lahko Evropejci in tudi državljani sveta, a če izgubimo narodno identiteto, smo le skupina posameznikov, ki se trudi za biološko in materialno preživetje (Kovšca v Šinkovec, 2019: 19).

Temelj vsake narodne identitete je dediščina. Kot pravi priznana muzeologinja in arheologinja Verena Perko, dediščine ne ohranjamo le z zakoni, ampak z odnosom. Dediščina je vrednota. Je temelj, na katerem se gradi evropskost, zato so se za njeno ohranjanje zavzeli tudi v evropskem parlamentu. Dediščina je naša identiteta, je temelj našega znanja, razvojni, gospodarski in turistični ter ne nazadnje tudi temeljni politični kapital. Kdor se tega zaveda, ravna z dediščino bolj previdno in spoštljivo (Perko, 2017).

Mednarodna konferenca *Vzgoja za ljubezen do domovine in države*, ki bo potekala na dan Rudolfa Maistra, je priložnost za srečanje vseh, ki na svojem predmetnem področju znotraj vzgojno-izobraževalnega procesa:

- spodbujajo razvoj državljskih kompetenc;
- spodbujajo učence k aktivnemu državljanstvu in razvijajo pozitiven odnos do naroda, domovine in države;
- medpredmetno sodelujejo znotraj domovinskih in državljskih tem.

Konferenca bo priložnost za poglوبي-

Mednarodna konferenca
Vzgoja za ljubezen do domovine in države
23. 11. 2019, Radlje ob Dravi

Več informacij in prijava:
<https://www.dkps.si>

Sodelovali bodo:
g. Alojz Kovšca, dr. Valentin Inzko,
ddr. Verena Perko,
dr. Borut Holcman, ga. Sara Bevc
Jonan, dr. Silvo Šinkovec in drugi.

znanja o državljski in domovinski kulturi ter ozaveščanje pomena in nujnosti vzgoje za aktivno državljanstvo in pozitiven odnos do države in naroda. ◀

Literatura

- Perko, Verena (2017): *Intervju - TV*. Pridobljeno 25. 7. 2019 s spletne strani: <https://4d.rtvsl.si/arhiv/intervju-tv/174482095>.
- *Priporočilo Sveta z dne 22. maja 2018 o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje* (2018). Pridobljeno 25. 7. 2019 s spletne strani: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from=EN).
- Šinkovec, Silvo (2019): Narodna identiteta je oblika samozavedanja in samospoštovanja. Pogovor z g. Alojzom Kovščo. V: *Vzgoja*, letnik XXI/2, št. 82, str. 18–20.
- Uradni list Evropske unije (2016): *Pogodbe o EU in pogodbe o delovanju EU*. Zvezek 59. Pridobljeno 25. 7. 2019 s spletne strani: https://www.ecb.europa.eu/legal/pdf/oj_c_2016_202_full_sl_txt2.pdf.
- Zavod RS za šolstvo (2013): *Aktivno državljanstvo in domovina: Opis projekta*. Pridobljeno 25. 7. 2019 s spletne strani: https://www.zrss.si/projektiess/gradiva/Projekt12_Opis-projekta.pdf.

Foto: Peter Prebil